

ПРИКАЗИ

БЕНКОВ БОЖИН: ВЛИЈАНИЕ НА ПРОЛЕТНОТО ТОРЕНЕ С ОВЧИ ТОР ВЪРХУ КАРТЪЛОВО ПАСИЩЕ В ЗАПАДНИТЕ РОДОПИ (УТИЦАЈ ПРОЛЕТНЕ ГНОЈИДБЕ ОВЧЈИМ СТАЈЊАКОМ НА ПАШЊАКЕ ТРАВЕ ТВРДАЧЕ У ЗАПАДНИМ РОДОПИМА). РАСТЕНИЕ ВЪДНИ НАУКИ, 12. pp 115—124 СОФИЈА, 1964.

Локалитет западни Родопи, гдје је покус изведен, налази се на 1 600 m надморске висине а рељеф има нагиб 10—12°. Покуси су извођени с органском гнојидбом овчјег стајњака на монитано-алпској ливади тврдаче (*Nardetum strictae*). Гнојидба овчјим стајњаком, тзв. торење извођено је зими и у прољеће. Зимско торење боље потискује тврдачу (*Nardus stricta*). Покуси су извођени у периоду 1959—1963.

Гнојидбене комбинације су вариране од 25 000 до 35 000 kg/ha овчјег стајњака.

Резултати за петогодишњи покусни период: 1) Код комбинације гнојидбе са 25 000 kg/ha овчјег стајњака добивено је 3190—3300 kg/ha зелене масе, тј. 64—66% више него код контроле, а сијена 1 160—1 190 kg/ha, тј. 54—55% више него код контроле; 2) Код торења са 35 000 kg/ha петогодишњи просјек зелене масе 4 350—4 430 kg/ha (88—90%

више него код контроле), односно сијена 1 620—1 690 kg/ha (75—78% више него код контроле); 3) На тореним парцелама удио тврдаче се смањи на 19—48% у поређењу с удјелом на контроли; 4) Услед торења мијења се ботанички састав травњака у корист квалитетнијих трава — *Agrostis tenuis* и *Festuca rubra fala*, које изграђују тратину са 50—52%. Удио лепирњача порасте на 3—12%. *Genista sagittalis*, бескорисна, па и штетљива лепирњача, износи 2%. Услијед гнојидбе удио зељаница (корова) повиси се на 25% сса.

Травњаци ТВРДАЧЕ (*Nardetum strictae*) врло су раширени и код нас. Запремају сса 25% брдско-планинских травњака. Резултати у овом раду вриједи и за наше прилике.

Др Јосип Ковачевић,
Пољопривредни факултет,
Загреб

МЕТЕОРОЛОШКИ ПОДАЦИ ЗА ЦРНУ ГОРУ ЗА ПЕРИОД ЈУЛИ—ДЕЦЕМБАР 1964.
ЗА ЈУЛИ 1964. ГОДИНЕ

Мјесто	Температура ваздуха у °С									Падавине у mm					Релативна влажност у %			Сред. мјесечна Трајање осун- чавања у часов.	
	Декада			Средња ври- једност	Вишегодишњи прос. 1925-1940.	Абсолютни максимум	Дан	Абсолютни минимум	Дан	Декада			Мјесечна сума	Вишегодишњи прос. 1925-1940.	Декада				
	I	II	III							I	II	III			I	II	III		
Жабљак	11,6	13,3	14,1	13,0	—	23,2	11	1,4	2	29,9	60,6	63,3	153,8	102	70	83	82	78	—
Пљевља	14,7	15,6	17,5	16,3	17,8	29,1	21	3,8	4	20,8	52,0	33,0	105,8	56	74	82	80	79	218,2
Иванград	15,0	17,0	18,2	16,8	19,0	29,4	21	3,4	3	11,4	57,5	34,4	103,3	51	70	78	74	74	—
Бијело Поље	15,1	17,4	18,1	16,9	—	30,0	21	4,3	2	20,0	41,2	34,2	95,4	62	75	82	81	80	214,5
Никшић	17,9	20,5	21,0	19,8	21,4	29,5	20	8,2	2	12,9	47,4	26,8	87,1	46	61	62	61	61	323,5
Цетиње	17,6	20,0	20,3	19,3	21,0	29,6	21	5,4	1	2,3	39,6	40,3	82,2	47	64	69	71	68	—
Грахово	16,1	18,4	19,0	17,9	—	29,6	20	4,0	4	1,6	41,8	3,4	46,8	—	—	—	—	—	—
Плав	14,3	16,0	17,0	15,8	—	27,4	19	3,0	2	17,8	38,0	52,9	108,7	—	84	86	85	85	—
Даниловград	22,6	25,5	25,8	24,7	25,9	35,2	21	10,4	2	4,3	34,3	33,2	71,8	36	59	59	59	59	—
Титоград	23,6	26,3	27,0	25,7	27,1	35,4	20	14,6	2	5,4	26,8	8,2	40,4	44	48	32	52	51	337,0
Игало	25,0	24,8	26,7	25,5	25,4	34,1	21	17,2	12	53,7	85,9	—	139,6	24	70	70	62	67	368,3
Будва	21,8	25,4	25,1	24,1	—	33,8	20	14,1	5	2,1	31,6	1,3	35,0	29	63	54	66	61	326,2
Бар	21,6	24,3	24,8	23,6	—	32,2	31	13,8	2	—	16,1	—	16,1	19	65	63	70	65	349,2
Улцињ	22,4	25,4	25,6	24,5	—	34,8	20	14,8	1	0,9	9,4	0,1	10,4	—	62	58	66	62	340,6

АВГУСТ 1964. ГОДИНЕ

Мјесто	Температура ваздуха у °С									Падавине у mm					Релативна влажност у %				Трајање осунчавања у часоу.
	Декада			Средња вриједност	Вишегодишњи прос. 1925-1940.	Апсолутни максимум	Дан	Апсолутни минимум	Дан	Декада			Мјесечна сума	Вишегодишњи прос. 1925-1940.	Декада			Сред. мјесечна	
	I	II	III							I	II	III			I	II	III		
Жабљак	13,0	12,5	13,2	12,9	—	22,8	7	1,7	4	33,3	26,3	16,7	76,3	93	76	78	76	77	—
Пљевља	15,9	15,8	16,2	16,0	17,2	28,3	8	3,2	4	16,3	28,1	14,5	58,9	68	79	80	75	78	231,2
Иванград	17,0	16,6	16,7	16,8	18,4	28,6	18	5,0	4	27,8	13,9	0,4	42,1	50	72	73	71	72	—
Бијело Поље	16,8	16,7	16,7	16,7	—	29,6	30	4,8	4	23,5	7,3	11,6	47,4	54	79	81	78	79	232,3
Никшић	18,9	18,1	20,3	19,1	20,5	28,5	7	9,4	12	22,3	37,4	2,9	62,6	60	64	72	63	66	280,0
Цетиње	18,1	17,0	18,7	17,9	20,2	27,9	8	6,2	4	30,3	82,8	0,0	113,1	88	71	82	75	76	—
Грахово	16,6	16,9	18,1	17,2	—	30,0	27	6,8	6	24,8	27,4	1,5	53,7	—	—	—	—	—	—
Плав	15,6	15,3	15,9	15,6	—	28,0	7	5,6	4	18,5	20,1	5,2	43,8	—	84	86	86	85	—
Даниловград	23,9	22,9	24,7	23,8	26,6	33,6	7	12,0	12	19,9	25,1	1,5	46,5	64	59	67	57	61	—
Титоград	24,3	23,4	25,4	24,4	26,6	33,6	1	13,8	12	60,3	8,5	0,0	68,8	41	59	66	54	59	308,2
Игало	26,0	25,9	22,9	24,9	24,8	34,2	18	14,7	31	8,6	4,7	91,0	104,3	56	65	60	63	63	350,3
Будва	22,2	22,3	23,6	22,7	—	30,6	28	15,2	12	14,4	20,4	0,0	34,8	68	69	73	65	69	268,8
Бар	22,0	22,1	23,4	22,5	—	30,6	25	14,7	13	7,1	77,2	—	84,4	31	70	73	68	70	296,3
Улцињ	22,5	22,7	24,6	23,3	—	32,0	28	15,2	12	7,6	71,3	0,0	78,9	—	70	72	60	67	294,7

СЕПТЕМБАР 1964. ГОДИНЕ

Мјесто	Температура ваздуха у °С									Падавине у mm					Релативна влажност у %				Трајање осунчавања у часов.
	Декада			Средња ври- једност	Вишегодишњи прос. 1925-1940.	Апсолутни максимум	Дан	Апсолутни минимум	Дан	Декада			Мјесечна сума	Вишегодишњи прос. 1925-1940.	Декада			Сред. мјесечна	
	I	II	III							I	II	III			I	II	III		
Жабљак	9,9	11,6	5,6	9,0	—	23,8	6	—3,8	22	48,2	26,7	47,1	122,0	136	82	74	86	81	—
Пљевља	13,2	14,0	9,6	12,2	14,3	28,4	6	1,0	20	32,7	2,3	50,1	85,1	56	82	80	84	82	140,6
Иванград	14,1	14,9	10,3	13,1	15,1	29,0	6	2,0	20	29,6	6,6	39,7	75,9	68	77	76	82	78	—
Бијело Поље	14,0	14,9	10,2	13,0	—	29,4	6	3,5	23	33,0	40,6	35,9	109,5	54	84	81	86	84	139,5
Никшић	16,5	18,0	12,3	15,6	16,9	27,8	13	4,6	23	24,9	18,5	7,8	51,2	110	70	64	66	67	220,5
Цетиње	16,0	16,3	11,4	14,6	16,3	26,8	15	3,2	26	28,4	—	26,8	55,2	198	80	80	75	78	—
Грахово	14,8	14,8	11,6	13,7	—	27,6	13	2,6	29	27,8	—	13,4	41,2	—	—	—	—	—	—
Плав	13,4	14,4	8,5	12,1	—	27,6	6	2,4	22	39,1	14,6	42,5	96,2	—	84	82	85	84	—
Даниловград	21,6	23,4	17,4	20,8	22,6	32,5	15	8,2	28	13,1	0,2	12,0	25,2	116	64	58	56	59	—
Титоград	21,8	23,5	17,1	20,8	22,3	32,0	15	8,8	23	32,0	—	22,9	54,9	99	57	52	56	55	249,8
Игало	22,1	23,0	20,3	21,8	21,6	31,8	5	12,4	30	84,4	—	240,3	340,3	112	76	67	70	71	270,5
Будва	21,5	21,0	17,3	19,9	—	28,6	15	10,6	23	40,5	—	39,2	79,7	114	62	66	58	62	232,9
Бар	16,9	17,5	12,5	15,6	—	28,0	19	10,6	28	18,1	—	16,0	34,1	101	63	72	59	65	245,7
Улцињ	21,2	22,5	17,6	20,4	—	29,8	14	10,3	22	10,1	—	21,0	31,1	—	62	66	59	61	234,3

ОКТОБАР 1964. ГОДИНЕ

Мјесто	Температура ваздуха у °С									Падавине у mm					Релативна влажност у %				Трајање осунчавања у часоv.
	Декада			Средња вриједност	Вишегодишњи проср. 1925-1940.	Апсолутни максимум	Дан	Апсолутни минимум	Дан	Декада			Мјесечна сума	Вишегодишњи проср. 1925-1940.	Декада			Сред. мјесечна	
	I	II	III							I	II	III			I	II	III		
Жабљак	8,4	6,1	5,6	6,7	—	18,0	3	-2,7	23	80,5	177,1	56,4	314,0	284	83	79	84	82	—
Пљевља	12,2	10,3	10,0	10,8	10,3	23,0	3	-1,4	31	18,7	52,2	22,3	93,2	84	76	77	76	77	96,7
Иванград	12,8	11,2	9,9	11,3	10,8	25,4	26	-1,2	31	16,4	77,2	22,0	115,6	110	78	77	77	77	—
Бијело Поље	12,5	10,9	9,8	11,0	—	25,0	26	0,6	31	25,3	65,2	18,6	109,1	120	84	82	82	82	94,5
Никшић	13,5	10,9	10,3	11,5	11,8	23,6	1	3,2	20	114,0	372,2	95,6	581,8	286	81	85	86	84	84,5
Цетиње	12,9	11,3	9,5	11,2	11,6	22,8	1	2,2	20	112,8	296,4	197,6	606,8	606	85	86	94	89	—
Грахово	12,6	10,4	11,0	11,3	—	23,2	1	1,0	20	256,4	639,6	220,1	116,4	—	—	—	—	—	—
Плав	11,5	10,7	8,8	10,3	—	22,8	2	0,0	31	36,7	105,0	52,6	194,3	—	82	86	83	84	—
Даниловград	17,8	15,2	14,3	15,7	16,8	29,0	4	4,8	20	86,6	445,0	99,2	630,8	431	77	83	84	81	—
Титовград	18,2	15,1	13,7	15,6	16,8	27,0	2	7,4	20	27,4	181,4	79,6	288,4	288	74	81	85	80	98,7
Игало	19,2	17,7	14,9	17,2	17,6	26,2	4	10,2	27	123,1	—	21,6	144,7	276	74	60	60	64	199,1
Будва	17,4	16,7	16,7	16,9	—	26,3	4	8,8	20	112,9	76,9	106,4	296,2	204	77	79	69	75	79,2
Бар	18,4	17,4	17,3	17,7	—	27,4	25	9,2	20	49,5	84,1	77,4	211,0	208	76	76	64	72	95,9
Улцињ	18,4	16,8	16,0	17,0	—	26,0	2	8,6	20	53,9	81,2	116,2	251,3	—	73	78	69	73	102,9

НОВЕМБАР 1964. ГОДИНЕ

Мјесто	Температура ваздуха у °С									Падавине у mm					Релативна влажност у %				Трајање осунчавања у часов.
	Декада			Средња ври- једност	Вишегодишњи прос. 1925-1940.	Апсолутни максимум	Дан	Апсолутни минимум	Дан	Декада			Мјесечна сума	Вишегодишњи прос. 1925-1940.	Декада			Сред. мјесечна	
	I	II	III							I	II	III			I	II	III		
Жабљак	4,6	1,1	1,7	2,5	—	12,7	27	-8,3	19	75,9	53,4	23,7	153,0	350	88	74	73	78	—
Пљевља	8,1	3,6	3,9	5,2	6,0	16,8	9	-6,4	20	20,4	39,6	10,6	70,6	78	87	89	84	87	44,2
Иванград	8,6	4,9	4,2	5,9	6,7	16,5	2	-5,6	24	41,7	29,5	10,6	81,8	76	84	82	83	83	—
Бијело Поље	8,9	4,8	4,3	6,0	—	16,8	10	-5,8	24	29,7	36,1	4,8	70,6	92	88	87	84	87	36,1
Никшић	9,7	7,1	6,3	7,7	7,6	15,6	11	-1,8	24	91,4	15,0	31,1	137,5	311	90	72	76	79	107,2
Цетиње	9,5	6,7	5,7	7,3	7,6	15,8	9	-4,0	24	219,1	32,8	45,5	297,4	630	97	96	91	95	—
Грахово	10,0	7,4	6,4	7,9	—	16,8	8	-6,0	24	262,8	53,2	213,6	529,6	—	—	—	—	—	—
Плав	7,8	4,1	5,4	5,6	—	16,4	10	-5,0	24	78,5	23,2	9,4	111,1	—	81	76	78	76	—
Даниловград	13,5	11,4	9,3	11,4	11,6	20,5	11	-1,4	24	104,7	12,1	54,7	171,5	345	87	66	76	76	—
Титоград	13,0	11,4	9,4	11,3	12,0	19,8	11	0,6	24	84,9	8,6	21,2	114,7	227	88	64	75	76	118,6
Игало	17,2	15,7	12,8	15,2	14,2	20,8	8	3,8	22	41,8	33,6	66,3	141,7	285	81	83	68	77	84,5
Будва	16,1	13,2	12,8	14,0	—	23,8	8	4,7	20	138,6	111,7	111,7	162,0	217	76	64	69	70	105,8
Бар	16,3	13,3	12,3	14,0	—	24,6	9	4,2	24	91,3	9,6	26,3	127,2	175	76	60	71	69	115,9
Улцињ	14,5	12,6	11,9	13,0	—	19,8	10	3,0	20	120,4	19,9	14,3	154,6	—	81	66	72	73	119,1

ДЕЦЕМБАР 1964. ГОДИНЕ

Мјесто	Температура ваздуха у °C									Падавине у mm					Релативна влажност у %				Трајање осунчавања у часав.
	Декада			Средња ври- једност	Вишегодишњи прос. 1925-1940.	Апсолутни максимум	Дан	Апсолутни минимум	Дан	Декада			Мјесечна сума	Вишегодишњи прос. 1925-1940.	Декада			Сред. мјесечна	
	I	II	III							I	II	III			I	II	III		
Жабљак	-4.1	1.0	0.7	-1.3	—	7.4	12	-13.9	6	63.4	57.4	113.7	234.5	218	73	73	89	79	—
Пљевља	-2.5	-0.3	3.6	0.4	0.1	14.8	19	-16.8	6	69.7	19.5	36.1	125.3	67	90	90	81	87	42.2
Иванград	-2.3	-0.2	3.7	0.5	0.1	13.8	19	-13.2	6	76.3	28.5	86.3	191.1	96	84	91	82	86	—
Бијело Поље	-1.9	1.0	4.0	0.8	—	13.8	19	-13.7	6	59.1	23.2	61.3	143.6	68	90	93	85	89	44.5
Никшић	2.2	5.4	4.7	4.1	2.0	13.0	12	-7.4	6	202.9	130.0	222.1	553.0	311	75	84	97	83	94.4
Цетиње	1.9	4.7	4.5	3.7	2.1	14.0	11	-4.6	7	246.0	173.8	403.9	823.7	666	92	90	90	90	—
Грахово	-0.5	3.2	3.9	2.2	—	11.6	10	-12.0	6	331.9	357.7	556.2	124.5	—	—	—	—	—	—
Плав	-2.4	-0.4	2.4	0.0	—	14.0	1	-12.6	10	36.8	11.0	160.3	208.1	—	—	—	—	—	—
Даниловград	5.5	8.1	8.4	7.4	5.7	15.6	10	-2.5	9	234.6	132.3	274.3	641.2	358	77	83	85	82	—
Титоград	5.3	7.8	8.5	7.2	6.1	14.6	23	-1.9	9	188.5	57.1	160.7	406.3	237	77	87	85	83	89.0
Игало	10.0	11.0	11.1	10.7	9.9	17.8	28	2.3	9	70.3	223.4	63.0	356.7	302	71	82	78	77	84.8
Будва	8.8	12.0	11.3	10.7	—	18.1	18	1.9	6	140.6	44.4	119.9	304.9	261	74	78	74	75	72.6
Бар	9.0	12.2	11.8	11.0	—	20.6	19	1.7	6	238.0	35.8	17.7	391.5	208	63	77	71	70	91.3
Улиць	8.0	10.7	10.7	9.8	—	16.2	20	1.0	6	165.2	44.7	98.1	308.0	—	66	79	75	73	91.7